

5^ο Τακτικό Συνέδριο ΕΝΠΕ

Αθήνα, 8 – 9 Δεκεμβρίου 2017

Εισήγηση του Αντιπεριφερειάρχη Ανατολικής Αττικής Πέτρου Φιλίππου
με θέμα «Από την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση στην Περιφερειακή
Διακυβέρνηση»

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η παρούσα εισήγηση αποτελεί το πόρισμα της 1^{ης} Θεματικής Συνάντησης Χωρικών Αντιπεριφερειάρχων που έγινε στις 14/6/2017 στην Αθήνα.

Όλοι γνωρίζουμε ότι τον τελευταίο καιρό έχει ξεκινήσει η συζήτηση και γίνεται διαβούλευση για την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη χώρα μας σε δύο επίπεδα: τόσο για την αλλαγή του Καλλικράτη (N3852/10) όσο και για τη συνταγματική αναθεώρηση. Μέσα από τον διάλογο που έχει αναπτυχθεί αυτό το διάστημα, αναδεικνύονται οι παθογένειες της αυτοδιοίκησης στη χώρα μας και κατατίθενται σοβαρές προτάσεις για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αναβαθμιστεί με ουσιαστικές αρμοδιότητες και να πλησιάσει στο σημείο που βρίσκεται η αυτοδιοίκηση σήμερα στην Ευρώπη, στο σημείο δηλαδή της Περιφερειακής Διακυβέρνησης που είναι και το κύριο ζητούμενο αυτού του 5^{ου} Τακτικού Συνεδρίου της ΕΝΠΕ.

Μερικά από τα βασικά συμπεράσματα που έχουν προκύψει από τις μέχρι σήμερα συγκεντρώσεις και συζητήσεις για το θέμα είναι:

- α) Η «δυσπιστία» που διαχρονικά παρατηρείται από την πλευρά της κεντρικής διοίκησης προς την αυτοδιοίκηση.
- β) Ότι, παρόλο που λόγω της κρίσης σε ένα μεγάλο βαθμό έχει καταρρεύσει η εμπιστοσύνη στους θεσμούς, η Αυτοδιοίκηση εξακολουθεί να χαίρει μιας κάποιας ακόμη εμπιστοσύνης από τους πολίτες.
- γ) η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι ένα από τα πλέον συγκεντρωτικά (σε επίπεδο αρμοδιοτήτων) κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αυτό ισχύει

ακόμα περισσότερο στην περίπτωση της Αττικής που η διοίκηση ουσιαστικά ασκείται από τα υπουργεία. Εδώ τουλάχιστον για την Αττική και την Θεσσαλονίκη είναι ανοιχτό το θέμα της Μητροπολιτικής Διακυβέρνησης και πως αυτή θα μπορέσει να λειτουργήσει σαν ένας αποκεντρωτικός δημοκρατικός θεσμός αλλά δεν θα ήθελα εδώ να επεκταθώ.

δ) Δεν είναι δε λίγες οι περιπτώσεις που η Τοπική Αυτοδιοίκηση αντιμετωπίζεται ως βραχίονας του κεντρικού κράτους προκειμένου αυτό να υλοποιήσει τις πολιτικές του. Βέβαια, αυτό που όλοι μας γνωρίζουμε, είναι ότι την τελευταία επταετία (την περίοδο δηλαδή της οικονομικής κρίσης), η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι εκείνος ο φορέας του δημοσίου που ενώ υπέστη τις μεγαλύτερες περικοπές από οποιονδήποτε άλλο φορέα της δημόσιας διοίκησης, σήκωσε μολαταύτα το μεγαλύτερο βάρος της κοινωνικών προβλημάτων που δημιουργήθηκαν από αυτή.

Μέσα από αυτά τα λίγα που σας ανέφερα, καταλαβαίνετε ότι για τις αλλαγές στην κατεύθυνση της αναβάθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είτε σε επίπεδο Καλλικράτη είτε σε επίπεδο αναθεώρησης του συντάγματος, έχουμε μεγάλο και επίπονο δρόμο να διανύσουμε.

Βασική μας αρχή και επιδίωξη λοιπόν, θα πρέπει να είναι, να μην αφήσουμε τις όποιες αλλαγές στην αυτοδιοίκηση στο αποκλειστικό ρυθμιστικό μονοπώλιο του κράτους, επειδή ακριβώς οι μεταρρυθμίσεις που ζητάμε με πραγματική αποκέντρωση, δεν αποτελούν απλά αιτήματα των ανθρώπων που υπηρετούμε την αυτοδιοίκηση, αλλά είναι η πραγματική δημοκρατική λειτουργία, είναι η ίδια η ταυτότητα της δημοκρατίας, όπως αυτή τουλάχιστον ισχύει σε οποιαδήποτε άλλη ευρωπαϊκή χώρα.

Επειδή λοιπόν το θέμα της δημοκρατικής αποκέντρωσης του κράτους προς την Περιφέρεια ή την αυτοδιοίκηση γενικότερα, της οποίας το αποτέλεσμα θα είναι η Περιφερειακή Διακυβέρνηση, είναι το βασικό σημείο προβληματισμού, αναφοράς αλλά και των προτάσεων που διατυπώνονται αυτή την περίοδο, με δεδομένη και την ευρωπαϊκή εμπειρία, δεν θα σταθώ περισσότερο στο συγκεκριμένο θέμα, καθώς

πολλοί είναι οι θεσμικοί παράγοντες, που είτε σε πολιτικό είτε σε επιστημονικό επίπεδο, τοποθετούνται επ' αυτού, αλλά θα επικεντρωθώ στους ίδιους τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και στο κατά πόσο λειτουργούν δημοκρατικά σύμφωνα με όσα ορίζει η ισχύουσα νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία τους.

Οφείλω όμως να επισημάνω ότι στην πρόταση του Υπουργείου Εσωτερικών που μας κατατέθηκε την άνοιξη, που ήταν το πόρισμα της επιτροπής διαμόρφωσης προτάσεων για την αναθεώρηση του Καλλικράτη, δεν διαφαίνεται πουθενά πρόθεση για αποκέντρωση διοικητικών δομών του κράτους προς την κατεύθυνση της λεγόμενης περιφερειακής διακυβέρνησης. Μάλλον επιβεβαιώνεται για μια ακόμη φορά ότι η αυτοδιοίκηση της χώρας μας αντιμετωπίζεται σαν κάποιος «κουβάς» όπου η κεντρική διοίκηση ρίχνει ότι “περιττό” ή ότι δεν μπορεί να εξασκήσει σε επίπεδο αρμοδιοτήτων, παρά ως σημείο της πραγματικής δημοκρατικής αναβάθμισης του διοικητικού συστήματος της χώρας μας.

Αν τελικά ισχύσει αυτή η πρόταση, το αποτέλεσμα θα είναι η σταδιακή κατάργηση των περιφερειακών ενοτήτων, των ιστορικών δηλαδή για την πατρίδα μας πρώην «νομών», με αποτέλεσμα την απομάκρυνση και αποξένωση των πολιτών από τον θεσμό της περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Παράλληλα, με αυτή την εξέλιξη, θα καταργηθεί και ένα ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι της ιστορίας, της ιστορικής διαδρομής και της διοικητικής διάρθρωσης της χώρας μας που έχει συμβάλλει ουσιαστικά και σε πολλές περιπτώσεις στην ανάπτυξή της.

Σήμερα, με τον τρόπο που λειτουργούν οι Περιφερειακές Ενότητες (πρώην Νομαρχίες), δεν έχουν τη δυνατότητα, τουλάχιστον για την Αττική, ιδιαίτερης διοικητικής αυτοτέλειας και κυρίως χάραξης αναπτυξιακής πολιτικής για την περιοχή της χωρικής τους αρμοδιότητας αλλά όλα τελούν κάτω από την έγκριση του κεντρικού περιφερειακού συμβουλίου. Όπως έχουμε ήδη επισημάνει όμως, η οικοδόμηση της περιφερειακής συνείδησης δεν μπορεί να γίνει δια της καταργήσεως των χωρικών και διοικητικών οντοτήτων (πρώην Νομαρχιών) που έχουν αναγνωρισμένη ιστορική, γεωγραφική, κοινωνική και πολιτισμική ταυτότητα. Η πλειονότητα των θεμάτων που απασχολούν τα

περιφερειακά συμβούλια είναι θέματα που αφορούν στις τοπικές (χωρικές) ενότητες και θα μπορούσαν να λυθούν σε τοπικό επίπεδο αντί να φθάνουν προς συζήτηση στα περιφερειακά συμβούλια σε βάρος των πραγματικών προβλημάτων και θεμάτων που είναι οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις και οι στόχοι κάθε περιφέρειας στο σύνολο της.

Αυτό και μόνο το παράδειγμα (αν και θα μπορούσαν να αναφερθούν και πολλά άλλα που σχετίζονται με τη διοικητική μας λειτουργία), αποδεικνύει ότι αποτελεί μονόδρομο να γίνουν οι περιφερειακές ενότητες πραγματικά αυτοδιοικούμενοι οργανισμοί και να αποκτήσουν μια κάποια διοικητική αυτοτέλεια στα τοπικά ζητήματα, ως τα αναγκαία κύτταρα πολιτικής, διοικητικής και επιχειρησιακής δράσης για τα ζητήματα του αντίστοιχου χωρικού επιπέδου.

Βάσει όλων των παραπάνω, διαμορφώθηκε μετά από διάλογο, ένα κείμενο θέσεων και προτάσεων, που εγκρίθηκε στην 1^η Θεματική Συνάντηση Χωρικών Αντιπεριφερειάρχων τον περασμένο Ιούνιο, οι βασικές εκ των οποίων έχουν ως εξής:

- **Εκλογή Χωρικού Αντιπεριφερειάρχη ανά Περιφερειακή Ενότητα με σταυροδοσία** ή διατήρηση του σημερινού ισχύοντος συστήματος εκλογής των Αντιπεριφερειάρχων. Σε καμία περίπτωση δεν συμφωνούμε με τον διορισμό των Αντιπεριφερειάρχων.
- **Καθιέρωση και πάλι του όρου Νομαρχία** που έχει μεγάλη ιστορικότητα για τη χώρα μας αντί του όρου Περιφερειακή Ενότητα, ο δε Αντιπεριφερειάρχης να αποκαλείται Νομάρχης.
- **Λειτουργία αιρετού συμβουλίου ανά Περιφερειακή Ενότητα** («Συμβούλιο Περιφερειακής Ενότητας») με αποφασιστικές αρμοδιότητες για θέματα Περιφερειακής Ενότητας (κατάρτιση τοπικού προϋπολογισμού, τοπικού τεχνικού προγράμματος, τοπικών αναπτυξιακών πολιτικών κλπ που θα εντάσσονται στον

γενικότερο προγραμματισμό αλλά και την έγκριση της Περιφέρειας).

- **Συγκρότηση της Εκτελεστικής Επιτροπής της Περιφέρειας από τον Περιφερειάρχη και τους άμεσα εκλεγόμενους Χωρικούς Αντιπεριφερειάρχες.**
- **Δημιουργία Υπηρεσιακών Μονάδων Αναπτυξιακού Προγραμματισμού σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα.**
- **Αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των συγχρηματοδοτούμενων ευρωπαϊκών προγραμμάτων** έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συμμετοχή και εκπροσώπηση των Περιφερειακών Ενοτήτων στα προβλεπόμενα όργανα και τις διαδικασίες. Σήμερα το ΕΣΠΑ και τα υπόλοιπα συγχρηματοδοτούμενα ευρωπαϊκά προγράμματα, αλλά και το Περιφερειακό Ταμείο, τα διαχειρίζονται ειδικότερα και διακριτά συλλογικά όργανα, χωρίς σε πολλές περιπτώσεις να λαμβάνει καν γνώση το Περιφερειακό Συμβούλιο και χωρίς να υπάρχει η αναγκαία χωρική προσέγγιση και αντιπροσώπευση.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Με αυτές τις λίγες σκέψεις και προτάσεις, που είναι μάλλον αποτέλεσμα της εμπειρίας μας από την καθημερινή μας λειτουργία και από τα τεράστια προβλήματα που καθημερινά καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε, που πολλές φορές γίνονται ανυπέβλητα λόγω των απίθανων γραφειοκρατικών αγκυλώσεων και μετά από γόνιμο διάλογο που προηγήθηκε στις μέχρι σήμερα συναντήσεις μας, σας καταθέτω το συνολικό κείμενο θέσεων και προτάσεων, όπως αυτό διαμορφώθηκε στην 1^η Θεματική Συνάντηση Χωρικών Αντιπεριφερειάρχων στις 14/6/2017, με την πεποίθηση ότι το συγκεκριμένο κείμενο αποτελεί πολύτιμη συμβολή στην αναβάθμιση της λειτουργίας του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

ΠΕΤΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ